

# MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5'50 mesečno.  
četrtletno K 16'50.  
Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-  
sečno K 5'— — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 4. uri po-  
poldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

## Naša prva skrb.

Konstatirati moramo, da hočejo go-  
tovi elementi v Slovenski ljudski stranki  
zopet uvesti oni način političnega boja,  
ki ga je pričel na Kranjskem dr. Šu-  
steršič in ki se je žal potem tudi raz-  
širil na ostalo Slovenijo. Po našem  
mnenju je bil najžalostnejši kos v zgo-  
dovini slovenskega naroda ravno dr.  
Šušteršičeva doba. Ta političen boj je  
bil tako nizek, tako frivol, da ga je  
bil zmožen samo značaj, kakor je bil  
dr. Šušteršič, ki je naposled postal  
Judež Iškariot, prodal svojo domovino  
za srebrnjake ter sramotno zbežal v  
tujino, dočim sta dva njegova prva po-  
magača sledila Judežu Iškariotu tudi  
v smrti. Tedaj so treznejši činitelji v  
Slovenski ljudski stranki spoznali, da  
je ta način političnega boja morda hi-  
poma uspešen za eno stranko, sčasoma  
pa postane poguben za narod, ker mu  
izčrpa najboljšo energijo, odvzame naj-  
boljše moči ter ga naposled posurovi.

Prišla je potem najlepša doba v

zgodovini slovenskega naroda. Ko je  
imenovani zastupovatelj slovenskega  
naroda zbežal iz domovine, se je pričel  
boj za naše ujedinjenje, za našo Jugo-  
slavijo. Našli smo se vsi v skupnem  
delu za en visok in svet cilj, ki smo  
ga ravno vsled tega dosegli, ker smo  
delovali složno. Ni je bilo takrat stranke  
na Slovenskem, ki bi le najmanj na-  
sprotovala boju za svobodno Jugo-  
slavijo.

Žalostno pa je dejstvo, da se je  
kmalu potem, ko smo imeli svojega  
regenta, svojo vlado v Beogradu, pri-  
čelo ruvanje. So namreč elementi, ki  
imajo menda tako žilico, ki jim ne da  
miru, če ne intrigirajo, psujejo itd. In  
mi mislimo, da mora biti politični boj  
v samostojni Jugoslaviji popolnoma  
drugačen, negó je bil v stari avstrijski  
monarhiji. Tam so bili glavni voditelji  
in aranžerji političnega boja razni  
vladni emisarji, ki so imeli edinole to  
nalogo, gledati in paziti, da nobena  
stranka ni postala premočna, kajti če  
bi postala premočna, potem bi morda

lahko izločila vladno intrigiranje in  
vmešavanje.

Mi imamo danes samostojno državo,  
ki smo si jo priborili sami in kateri  
želimo večno življenje. Uravnati mo-  
ramo torej ves svoj politični boj tako,  
da ne škodujemo državi. Država pa ni  
nič drugega nega celokupen narod.

Slovenska ljudska stranka je namreč  
 uvedla zopet v politični boj vero. Neki  
župnik je pred kratkim v sosednem  
kraju, kjer se je vršil shod Jugo-  
slavske demokratske stranke, rohnal  
raz prižnice, da je vera v nevarnosti,  
da hočejo vzeti liberalci ljudstvu vero  
ter rotiti ljudi, naj ne hodijo na shod.  
»Slovenski Gospodar« pa je pisal, da  
dela Jugoslovanska demokratska stranka  
proti sv. zakonu in za razporoko. To  
nas popolnoma spominja na oni boj  
pred l. 1914. Nas bi bilo sram, če bi  
pričeli s takozvano »farško« gonjo,  
ker se nam gnusi in je tudi nepošteno,  
hoditi za vsakim duhovnikom oziroma  
nasprotnikom ter mu inšpicirati njegovo  
spalnico.

## V Maribor nazaj!

Spomini. Napisal Fridolin Kaučič.

Bilo je lepega spomladanskega jutra  
l. 1881., ko sva izstopila z blagim tovarišem  
Margreiterjem na mariborskem kolodvoru iz  
tirolskega vlaka. Služila sva kot kadeta pri  
mariborskem slovenskem pehotnem polku št. 47.,  
ki je bil nastanjen kot posadka v Tridentu.  
Takratni polkovnik Kinnart, znan iz bojev v  
Bosni kot »jekleni mož«, naju je poslal v Ma-  
ribor k 4. nadomestnemu bataljonu, da bi tu  
izgajala novince. Trident je bil navzlic vse  
mestne in okoliške krasote jako neprijetna gar-  
nizija. Irredentizem je tam najbujneje cvetel.  
Nas avstrijske vojake so Lahi sovražili nad  
vse, ogibali so se nas v javnem življenju, ka-  
kor da bi bili mi gobavi. Vojak ni bil življenja  
varen, napadali so zavratno posamezno idoče  
vojake po zakotnih ulicah kar ob belem dnevu.  
Spopadi med civilisti in našimi vojaki so bili  
običajni. Naš brigadir, Hrvat general Kilič je  
bil napram irredentovcem premehek in tako so  
si vojaki na svojo roko s trdo slovensko pest-  
jo skrbeli za potrebno avtoriteto. Včasih je  
tekla kar curkoma kri in če so bili z bodali in  
nožmi oboroženi Lahi tudi v ogromni premoči,  
naši fantje so jih vselej pognali v divji beg. V  
takih razmerah sva zapustila Trident in se ve-  
seli ga srca vračala v krasno zemljo slovensko,  
in vendar ne slovensko, kajti tujec je bil njen  
gospodar — zasuzena je bila Maribor s svojo  
lepo okolico se mi je kmalu priljubil, rodoljub-

nih in odločnih Slovencev je bilo mnogo tu,  
in našel sem med njimi mnogo pobratimov in  
vrlih prijateljev. Tako sva zahajala s tovarišem  
Margreiterjem, po njegovem odhodu s dragim  
prijateljem lajtnantom Ivanom Fritzejem večkrat  
na teden k gostoljubni odločno narodni obitelji  
Jenkovi (vpokojeni železniški uradnik v Litiji).  
Tam sem bil kakor domačin. Visoko naobraženo  
Jenkovo ženstvo, soproga, njeni sestre teta Mica  
Hostnikova in tedaj neomežena Karolina Adami-  
čeva ter mala domača hčerka Olga so bile na-  
še dražestne družice. Kramljali smo, politizirali,  
čitali slovenske klasike, peli ob spremljevanjem  
klavirja domorodne pesmi, zabavali se po raz-  
hodnem vrtu, v jeseni pa pekli na vrtu koruzo,  
krompir in kostanj. Za večerjo nam je pa pri-  
redila gospodinja navadno kako izvrstno doma-  
čo kranjsko jed, ki je v gostilni ni bilo dobiti.  
Še danes me prešinjajo prijetni občutki teh  
prelepih dni mičnosti in lepega življenja. K tej  
obitelji so tudi zahajali moji pobratimci želez-  
niška uradnika nepozabni mi Fran Podkrajšek  
(Harambaša), Anton Vrančič, ter moj ožji rojak  
in prijatelj iz detinske dobe hočki učitelj Mavro  
Tramšek (živi v pokoju na Vidmu). Živahni  
Harambaša nam je navadno načeloval, in dobro  
se spominjam, ko nam je prinesel nekega po-  
poldne ravno izišle Gregorčičeve poezije. Te  
pesmi so napajale naša srca s tako slastjo, da  
smo jih čitali in čitali do polnoči.

Ob nedeljah in praznikih smo pa izleteli v  
lepo mariborsko okolico. To so bili mladeniške  
dobe zlati časi. Ako sem iskal drugega razve-

drila, podal sem se v slovensko čitalnico, ki je  
bila nastanjena v prvem nadstropju »Alte Bier-  
quelle« v ulici Eugena Schmidta. Krasna mla-  
denka je bila gostilničarjeva hčerka Tina, ki  
se je ravno razvijala v bujno cvetočo rožo.  
Njeno ljubko priprosto vedenje me je očaralo,  
ni dolgo trajalo in vnela so se mlada srca in  
vzplamtela nama je v njih vroča ljubezen. Pre-  
teklo je že okroglo 20 let, da je zatisnila  
svoje lepe oči k večnemu počitku. Postal sem  
ud čitalnice (takratnega središča mariborskega  
skromnega narodnega delovanja), pod izmišlje-  
nim imenom Sevnčan, ker je bil pristop v  
panslavistično (sic!) čitalnico oficirjem strogo  
prepovedan. Dasi je bilo tedaj v Mariboru ne-  
kaj oficirjev, ki so se megleno zavedali svojega  
slovenskega pokolenja, v čitalnico se razen  
mene in lajtnanta Ivana Fritzeta ni upal no-  
beden. Tako sva midva takrat postavna fanta  
zastopala vojaštvo na čitalniških veselicah in  
res elegantnih plesih. Tu sva se postavila in  
sukala po glasih godbe z lepimi damami — do  
ranega jutra. V Jenkovi rodbini in v čitalniških  
prostorih sem se čutil najsrečnejšega, kot brat  
med brati. Pred mojimi očmi vstajajo maribor-  
ski čitalničarji, katerih večino že krije zelena  
plast. Največ sem občeval z notarskim kandida-  
tom Koserjem, sodnikom dr. Pekoljem ter  
urednikom »Slovenskega Gospodarja« dr.  
Lavoslavom Gregorcem. Ta me je bodril, nav-  
duševal in vnel za našo sveto slovensko  
stvar. V spominu so mi po 36. letih ostali še  
slednji udje slovenske čitalnice: Odvetnik

Zavedati se moramo vendar velikega časa, v katerem živimo. Naša država še ni zagotovljena. Njene meje še niso določene. Na mednarodnem političnem trgu so se pričele čudne kupčije. Nevarnost je, da bomo morda vsled teh kupčij tudi mi trpeli. Zato ne smemo biti majhni in pa malenkostni. Vzgojimo narod in ga dovedimo kulturno na tako visoko stopinjo, da se bo vsak posameznik sam po svojem prevdanku odločil za to ali ono stranko. Naj spoznava po programu in po delovanju vsako stranko in potem naj odločuje. To je naše naziranje. In tega se bomo tudi držali, ker vemo, v kakšnem resnem času živimo.

Na Koroškem se bliža plebiscit, ljudsko glasovanje. To je zazdaj zadeva, ki jo mora prevzeti na se ves narod. To je naš drugi boj za ujedinjenje, za ujedinjenje s slovenskim Korotanom.

Pustimo torej za enkrat vsaj tu na meji oni grdi politični boj, ki smo ga že prej omenili. Seveda ne bomo molčali, če se bo nas napadalo, upamo pa, da bodo zmagali treznejši elementi.

## Političen pregled.

**Ministrska kriza.** Iz Beograda poročajo, da bo kriza rešena v sredo, ko se bo sestavilo ministristvo. Največja ovira so še vedno srbski radikali. Protićem na čelu, ki šteje 73 poslancev. Protić je namreč celo zahteval, da pet dosedanjih ministrov, ki so člani Demokratske stranke, ne sme več vstopiti v novo ministristvo. V zadnjih urah je pa postal Protić nekoliko skromnejši, ker so se mu uprli tudi nekateri člani radikalnega kluba. V nedeljo so se vršile konference med demokrati in člani Narodnega kluba. Tudi designirani ministrski predsednik

doktorji Glandnik, Sernec in Orosel, zdravnik dr. Rak, železniški uradniki Jenko, Podkrajšek in Vrančič, učitelja Miklošič in Tramšek, profesorji Koprivnik, Luka Lavtar, Majcigar in šegavi dr. Pajek, adjunkt Rotner, odvetniški kandidat dr. Holubar, notarski kandidat dr. Pučko (sedaj notar na Krškem), koncipijent Ulrich (mariborski don Juan), ki me je po zunanosti spominjal na prvega urednika „Slovenskega Naroda“ Tomšiča, posestnik Rapoc, trgovec Berdajs in notarski kandidat Korber (sedaj notar v mojem rojstvenem kraju Sevnici).

Leta 1883, ko se je ustanovil nov celjski polk števil. 87., odšel sem s 4. bataljonom 47. polka v Ptuj, od tam po preteku enega leta v polkovno štabijo v nemški Gradec. Leta 1916. sem službeno bival za nekaj dni v drugič v Mariboru. Nikdar ne pozabim dogodka v mariborski Gospodski ulici. Oddelek 47. pešpolka je odhajal na bojno polje, korakali so naši fantje po Gospodski ulici na kolodvor. Nedolžno petje in vriskanje je bilo strogo prepovedano. Nemo, kakor se goni goveja čreda na klavnico, so gonili nemški častniki naše slovenske goriške vojake na bojno polje in v smrt, ako se je tu pa tam le oglašil kak razposajenec, že ga je plusknil narednik v obraz in blizu Pichsove kavarne sem čul takega narednika krilate besede, ki mi še danes po ušesih zvone: „Kusch, windischer Hund!“ Tako se je ravnovalo s Slovenci! — Na Dunaju sem pa bil pri odhodu Deutschmeisterjev navzoč. Vojaki korakajo po dunajskih ulicah na kolodvor, nobenega reda, sredi med vojaki žene, dekleta in nedorasli otroci. Tu nosi mali paglavec očetovo puško, tam koraka vojak v objemu svoje ljubice, tu zopet vidiš soprogo rezervista s telečnjakom na plečih in majhnim

Ljuba Davidović se je razgovarjal s člani Narodnega kluba. Regent je sprejel Davidoviča v posebni avdienci, v kateri je poročal o poteku svojih poskusov. Vsled odpornega zadržanja Protičevih ožjih pristašev se mora smatrati, da je Davidovičev poskus, stvoriti koncentracijski kabinet iz vseh strank, smatrati za ponesrečen, in gre za to, ali bode mogoče stvoriti koalicijski kabinet. Seveda pri tem ni izključeno, da se v zadnjem hipu najde še modus vivendi z radikali, dasi ni prav verjetno, da bi Stojan Protić, ki je šel obiskat Jašo Tomiča, od tega in njegovih velesrbskih pristašev prinesel kaj več spravljivosti nazaj v Beograd. Koalicijski kabinet se mora stvoriti bodisi z Narodnim klubom, bodisi z Jugoslovanskim ali pa z obojema. Tozadevna pogajanja se prično danes. Ker pa je s strujami in strankami, ki so se zavezale Davidoviča podpirati v vsakem slučaju, mogoče stvoriti večino, se odpira sedaj tretja možnost, t. j. sestavi demokratsko vlado s sodelovanjem Črnogorcev disidentov, Banjevcev in s pomočjo socialistov. V tem slučaju bi bile tudi vse pokrajinske vlade zasedene izključno s pristaši teh strank. Verjetno je, da bode, ako Jugoslovanski klub in Narodni klub odbijeta vstop v koalicijo pod Ljuba Davidovićem, ali ako bi stavili pretežke pogoje, takoj dobila Demokratska stranka poziv, da sestavi tak kabinet, da državi nemudoma pomore iz krize.

**Kedaj konča mirovna konferenca.** LDU Pariz, 10. avgusta. (Pressbureau.) Nekateri listi so poročali, da namerava mirovna konferenca završiti svoje posle do konca meseca avgusta in med drugim rešiti tudi jadranski problem. Potem bi nastopile počitnice v mesecu septembru. Te informacije niso točne. Nikakor ni mogoče, da bi se ti posli mogli že sedaj definitivno rešiti. V resnici obstoji možnost, da bodo zavezniki podpisali mir z Avstrijo, a je zelo dvomljivo, da bi v tako kratkem času mogli likvidirati z Bolgarijo, a zlasti ne iz razloga, ker še niso predali preliminarije in se pozitivno ve, da se bo proti Bolgariji uporabilo enako postopanje, kakor se je z Avstrijo in Nemčijo. Iz vsega tega ni mogoče razvideti, kako bi bilo mogoče rešiti vse posle do konca avgusta. Kar se tiče jadranskega vprašanja, je isto tako dvomljivo, da bi se moglo rešiti v tem času to vprašanje. Vrhovni svet je preobložen z delom, zlasti z mirovnimi pogajanjmi z Avstrijo in dogodki na Madžarskem, pa vse to dokazuje, da mirovna

dekletcem na roki. Vse vika, kriči, poje in vriska. Prijatelji, sorodniki in znanci spremljajo vojake in na kolodvor kako nepopisen krik in dirndaj. (Ja, Bauer, das ist was anderes!)

V tretjič in zadnjič se vračam sedaj vesellega srca, v edino le po zaslugi prijatelja generala Maistra osvobojeno mesto Maribor, katero je imelo preje grob komaj za nas, vračam se, po dolgem trpljenju in življenju, v katerem je bilo res le malo miru in le malo sadu.

Bodi mi pozdravljen jugoslovanski Maribor in sprejmi me prijazno — kot starega, a krepkega bojvnika — v vrsto svojih boriteljev. Mar i bor naj bodeta naše geslo!

Kakor ljubljansko tako se tudi mariborsko notranje mesto ni mnogo izpremenilo. Razen krasnih, palačarn podobnih šolskih poslopij, katere je dunajska vlada radodarno sipala Nemcem po pomemčenih mestih naše domovine — dočim nam ni privoščila črne bajte — je le malo novih zgradb, tembolj pa se Maribor širi in lepša na severno stran. V mestu je mnogo zelenja, posod drevoredi in nasadi, s čimer se Maribor tujcu na prvi pogled prikupi. Tik mesta ima Maribor park, za katerega ga lahko zavidajo mnoga in velika mesta. Ta park, ki ga opasuje vrsta lepih vil, je zares krasen in razhoden. Tukaj nasadi lepo cvetočega grmovja, dalje razstavki smrek, brez in drugih vitkih dreves, tamkaj zopet greda najlepših cvetlic, onda ribnik, po katerem se poleg vsakovrstnih rac vozi labud; in tudi mirnih koticov, kjer človek lahko mirno pohaja, najdeš vse polno. Ob nedeljah in praznikih pa igra v ličnem poviljonu mariborska vojaška godba, po parku se pa šeta mariborsko občinstvo.

(Konec prih.)

konferenca ne more likvidirati v mesecu avgustu, a še manj, da bi odšla na dopust in da bi ne rešila vseh teh problemov.

**Konkurz Avstrije.** LDU. Dunaj, 9. avgusta. (CTU) „Wiener Mittagspost“ poroča: Naš dopisnik je imel razgovor z odličnim ameriškim diplomatom. Nemški Avstriji naloženi mirovni pogoji se kljub nadvse spretnemu memorandumu dr. Rennerjevemu bitveno ne bodo izpremenili. Ko je dopisnik omenil, da se bo na ta način Avstrija zrušila, je rekel diplomat: Ententa si bo od upnikov Nemške Avstrije dala izstaviti zakonit mandat, da razglasi takorekoč konkurz te države. Tozadevno je že vse ukrenjeno; najbrže se bo imenovala komisija 7 članov kot prava upraviteljica konkurzne mase; v to komisijo bodo menda imenovani po en Anglež, Francoz, Amerikanec, Italijan, Belgijec, Nizozemec in Švicar. Vse kar se bo zgodilo, bo prav isto, kakor ako postane kaka velika delniška banča ali zavarovalna družba nezmožna plačevanja.

## Ruše — Mali Beograd.

26. julija 1914. l. je rajna Avstrija napovedala Srbiji vojko, misleč enkrat za vselej potlačiti in podaviti vse, kar slovansko misli in čuti. Zavedni Rušani smo že dalj časa bili kakor na iglah. Domača nemčurska zalega, avstrijski naši žandarji, hudiči v človeški koži ter zapeljano in nezavedno domače ljudstvo, vsi ti so nas gledali z nekim zadovoljnim, rabeljskim posmehom misleč si: zdaj je prišel pravi čas za »te fardamane Srbe«. Ako si šel po trudopolnem delu proti večeru na sprehod, slišal si besede na njivi plejočih ali kako drugo delo opravljajočih ženk: „fardamani Srb.“ Zgodilo se, da je rekel deček svojemu tovarišu, ker je bil po šoli zaprt: „Kaj me bo ta fardamani Srb zapiral.“ Še hujše se je godilo tistemu, ki je stopil v kakšno gostilno. Mirnim srcem lahko rečemo, da smo uživali do 1914. ugled in spoštovanje, imeli smo politične vajeti v rokah in Ruše so bile prava mogočna trdnjava proti valeči se nemškutarji od izhoda in zahoda. Morali so se vsi faktorji, tedanja vlada v Gradcu in Mariboru s svojim cesarskim namestnikom in bivšim okr. glavarjem z vsemi svojimi lumparskimi žandarji, uradniki in političnimi agenti, Südmarko, Šulvereinom in drugimi elementi zakleti, da premagajo slovenski fort v Dravski dolini. Poštenim potom ni šlo, da bi v prah zdobili slovenskih Ruš, katere so krstili za Mali Beograd. Najeli in plačali so z Judeževimi grobi precejšnje število ruških falotov, kateri so dobro živeli med zavednimi Rušani, da so izpovedali pri orožnikih gorostasne izmišljotine.

Pričelo se je rabeljsko delo. Orožniki so zaprli 80 letnega starčka, pošteno ženo domačega obrtnika, mlado, nedolžno komptuaristko, nekega mladega učitelja, ki je potem v zahvalo žrtvoval svoje mlado življenje z „dom in cesarja“, zavednega sosednega župnika, uglednega narodnega trgovca, ki je stal enkrat pred mariborskim okrožnim sodiščem in mu pretili z večletno ječo in predgraškim divizijskim sodiščem in še več drugih.

Dan pravega veselja za ruške denuncijante in žandarje — večina jih še danes žre sladek jugoslovanski kruh — pa je bil 13. avgusta, katerega žalostno obletnico danes obhajamo. Kakor tatovi in razbojniki so začeli žandari in poslani vojaki svojo satansko delo že ponoči. Razpršili so se na vse vetrove. Že na vse zgodaj so zgrabili uglednega lesotrzca na daljnem Smolniku, v vili Planinki so aretirali domačega učitelja — bilo je 5 vojakov in dva orožnika — že ob 6. uri zjutraj in ju tirali kakor nekdanj Hoferja iz vrh Pohorja v dolino. V vasi in okolici pa so gonili skupaj še pred dnevom nedolžna dekleta, poštene naše žene, ugledne posestnike in obrtnike, 6 učiteljev in učiteljic, domačega kaplana, župana, občinske svetovalce, obrtnike in delavce in ob 10. uri so ti rabeljni imeli v kolodvorski čakalnici 18 žrtev. Ugledni familiji so odpeljali očeta in mater, ki e imela nekaj mesecev starega dojenčka na prsih, tako, da so pustili samo petero malih otrok doma,

Pričela se je mukopolna vožnja proti Gradcu. Vse moške so zvezali v dolge verige. Vse postaje do Gradca so obvestili, da se pejejo ruški veleizdajalci.

Ni mogoče vsega popisati, kar so ti ljudje na svojem potovanju pretrpeli. Zmerjali, topli in opljuvali so jih, da so izgledali, kakor ona štirinoga žival.

Oddahnili so se šele, ko so se za njimi zaloputnile težka vrata celic jetnišnice graškega dež. sodišča.

Rušani! Človek obrača, Bog obrne. Obracali so Vili, Karl in Tisa, Bog pa je drugače obrnil. Vojska je minila. Ruški mučeniki še razven dveh živijo, pač pa je poginula Avstrija, ki Vas je hotela s krivico uničiti. „Fardamani Srbi“ so danes pravi in navdušeni Srbi, brati največjih junakov in največjih trpinov v svetovni vojski.

Vi ruški denuncijanti živite še danes med nami. Bili ste zapeljani, a vedite, da je preklestvo nad vami. Mi se ne bomo maščevali, kajti v sv. pismu je zapisano: prepustite maščevanje meni. Ako se vi krivoprisežniki še ne kesate danes, prišel bo bridki dan kesa tedaj, ko bode ob svoji zadnji uri klicali duhovnika in ga prosili uthe.

Dan 13. avgusta 1914. l. pa cstane pomemben za kronista, ki bo pisal zgodovino Ruš. Danes živimo prosto v prosti novi domovini. Trpeli smo in danes rečemo, da smo veseli in ponosni, da smo s svojim trpljenjem vsaj trohico pripomogli k mogočni stavbi lepe naše nove domovine. —na.

**Slovenci! Slovenke! Govorite povsod samo slovenski!**

**Dnevne novice.**

Bratom Srbom! Danes je korakala srbska četa skozi mesto! Ljudje so se ustavljali in gledali — trumoma so se zbirali, občudovali junaške postave: »Sedem — osem let se bojujejo; in tako čvrsti, korenjaški!« — »Niti pruski militarizem ni zmozel tolike vzornosti, rednosti in zanosa v svoji armadi!« — »Da, da! Hindenburg naj bi imel take leve! On bi zavzel celo Evropo!« Še mnogo sličnih laskavih izrazov sem slišal. Meni se je iskriло oko radosti, gledal sem uresničeno bajko — to so vojaki kralj-Matjaža, »naši junaki-osvoboditelji«, junaki kralja vseh Jugoslovancev. Pozdravljeni bratje, naš narod je ponosen na Vas, hvaležen Vam in Vaši domovini — naši zaščitnici! Živel naš kralj Peter, kateremu so udani najboljši — najvstrajnejši vojaki sveta!

Izredni občni zbor „Tiskovne zadruge“ v Mariboru se vrši dne 26. avgusta t. l. ob 18. (6.) uri v posvečovalnici Posojilnice v Mariboru s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva. 2. Slučajnosti.

Tabor v Sinči vasi. Dne 15. t. m. se vrši v Sinči vasi manifestacijski tabor, na katerega vabi narodni svet za Koroško še enkrat vse Slovence in Slovenke iz Koroške, Štajerske in Kranjske. Iz Ljubljane vozi za polovično ceno poseben vlak, ki se vrne še istega dne ob 21. uri. Tabor obsega pontifikalno mašo pod milim nebom, govore, petje, vojaško godbo in ljudsko veselico. Ogromna udeležba iz vseh krajev naj priča, da nam je slovenski Korotan pri srcu in si ga ne damo nikdar iztrgati.

Sokolom mariborske župe. Kakor že objavljeno, se vrši dne 15. avgusta t. m. v Sinči vasi na Koroškem veliki tabor. Sokoli mariborske župe, ki ne gredo ta dan na zlet v Ormož, se pozivljajo, da se najštevilnejše udeležijo tabora. Na progi Ljubljana—Sinčavas bo vozil posebni vlak in je vožnja za polo-

vico znižana. Sokolom v kroju se pridružijo tudi ostali udeležniki iz Maribora in okolice. Zdravo!

**Učitelje, vpokojene učitelje in učiteljske vdove** opozarjamo na poziv višjega šolskega sveta, ki ga prinašamo med inserati.

**Plovba po Dravi.** Po naročilu deželne vlade je plovba lesa po Dravi zopet prosta.

**Desolatne razmere telefonskega omrežja v Mariboru.** Telefonski promet je v Mariboru zadnje čase pod vsako kritiko. Imam plačevati za dva telefona, a v največ slučajih ne morem govoriti po nobenem in sreča mi je mila, če se mi posreči, da eden teh ne odpove! Poštna uprava zahteva, da se ji plačuje 6 mesecev naprej, ne zmeni pa se nikdo, da bi držal aparat v stanu, da bi se jih lahko uporabljalo. — Ko sem prosil, da se naj vpiše aparat, za katerega plačujem, na moje ime, je trajalo čez mesec dni, da se je moji prošnji ugodilo. Vsakokrat, ko sem zahteval od centrale to mojo številko, glasil se je stereotipni odgovor, da ta številka ni moja. Pojasnila, ugovori i. t. d. niso ničesar pomagali: Številka ni Vaša! — Po dolgem boju se mi je vendar posrečilo, da se je številka prepisala na moje ime. — Aparat pa se s tem ni poboljšal. — Sedaj že zopet ne funkcionira že četrty dan, a nikdo se ne zmeni, da bi napako popravil, pač pa se me je danes opominjalo, da naj plačam 6 mesecev aparat oziroma pristojbino naprej, ker se bo inace telefon prekinilo oziroma odvzelo. — Uprava vseh uprav! — Logično bi bilo, če v centrali opazijo, da en aparat ne funkcionira, da bi takoj poslali mojstra v svrhu poprave, tega pa ne delajo, pač pa se zahteva pisma na vloga!

**Novi načrti.** V Švici so razni aristokratje in ljudje, ki so si v domovini nabrali milijone in milijone ter potem pobegnili na gorko, skuhalo nov načrt za rešitev srednjeevropske krize. Dobili so za to tudi baje antanto. Mi pa menimo, da za tem monarhističnim pučom na Ogrskem, ki se naj raztegne tudi na Nemško Avstrijo in eventuelno tudi na Nemčijo, tiči nekaj več. Nemška Avstrija in Ogrska sta izprevidili, da sedanji njuni vladi ne moresta doseči v St. Germainu onega, kar bi radi imeli. Gre tu predvsem za teritorialna in finančna vprašanja. Kdor pozna diplomatsko zvitost dr. Rennerja, ta popolnoma dobro ve, da bi dunajska vlada prav rada dovolila jedan časak radosti bivšemu cesarju Karlu za ceno korektur meje in nekatere finančne ugodnosti. Ravnotako je na Ogrskem. Tudi tam bi se zadovoljili z začasno gledališko igro. Glavna stvar je, da dosežejo ta dva svoja namena — zato pa žrtvujejo prav radi pol leta svojo svobodo monarhističnemu absolutizmu. Stvar pa more postati tudi nevarnejša. Iz akutnosti se more razviti kroničnost. Čehi so prav dobro spoznali nevarnost, ki jim preti in »Narodni Politika« pravi: »Iz preobrata na Ogrskem izhaja za Čeha nauk, kako se more še izvršiti razvoj v češki državi. Ni izključeno, da bi moglo zopetno vstajenje habsburške vlade na Ogrskem kakor njegov morebitni prenos na Dunaj pomenjati za češko-slovaško republiko resno nevarnost.« »Pravo Lidu« pa grozi »Kateremu Habsburžanu je življenje drago, ta naj ne prestopi mej Češko-Slovaške.« Tudi mi smo tega mnenja, da bi eventuelna izprememba ustavnega sistema v Nemški Avstriji in na Ogrskem ne vplivala morda le na nekatere dolge mirovne konference, marveč bi vplivala tudi na razvoj naše državnosti. Znano je, da je dr. Šušteršič šel zdaj agent habsburške misli v Jugoslaviji in da je s svojimi pristaši, ki jih ima še mnogo v Slovenski ljudski stranki, razpletel po naši domovini veliko, toda tiho agitacijo v to s r h o. Menda se je celo njegova gospa soproga in drugi dr. Šušteršičevi sorodniki in prijatelji udinjali v to agitacijo, ki ima najboljši odmev na Hrvaškem med Radčevci. Vsled tega pravimo, kdor ljubi svojo domovino, svobodno Jugoslavijo, naj gae v boj proti vsaki taki agitaciji, ki bi izvirala od dr. Šušteršičevih odkritih ali prikritih pristašev.

**Mariborski napisi.** Če gremo po mariborskih cestah in ulicah, vidimo najrazličnejše

napise, pravilne in spakedrane. Med drugimi vidimo tudi tablo z napisom »Kujigoveznica Cirilove tiskarne«. Kolikor nam je znano, se glasi starodavno ime te tiskarne: Tiskarna sv. Cirila. Zda so gospodje kar nienkrat degradirali sv. Cirila ter mu odvzeli njegovo svetniško dostojanstvo. Ne vemo, ker nimamo zvez, morda je tudi v nebesih okoli sv. Petra izbruhnilo demokratsko in morda celo republikansko gibanje ter so kraljestvo izpremenili v — republiko. Pa menda ne bo tako hudo.

**Neverni duhovnik Aškerc** ne zasluži nobene ulice, četudi je pisatelj. Tako modrujejo sobotne »Male Novice.« Mi nočemo presojati vernost ali nevernost umrlega duhovnika Aškerc, toliko pa rečemo, da je precej nizko in nekrščansko, če se blati svojega umrlega sobrata, ki je bil notabene cerkveno pokopan in leži tudi v blagoslovljeni zemlji. Morda je bolj pošteno in čednostno živeti kot marsikateri drugi, ki meče zdaj kamenje nanj. Sicer pa odkrito rečemo: Če bi ranjkega Aškerc vprašali, je-li hoče imeti svojo ulico v Mariboru, bi prav gotovo v svoji skromnosti odgovoril, da je noče. Tudi mi smo tega mnenja. Aškerc si je s svojimi deli zgradil tak spomenik v slovenskem narodu in v svetovni literaturi, da ga tudi »Male Novice« ne bodo onečedile.

## Agitirajte za naš list!

### Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila »Mariborskemu delavcu«).

#### Ministrska kriza.

Zagreb, 11. avgusta. »Riječ SHS« poroča iz Belgrada: Ako bi uspela sestava koncentracijskega kabineta za kar je zelo malo nade, bi imeli demokrati 7 ministrov, radikalci 4, Narodni klub 2, Jugoslovanski klub 1, radikalni disidenti 1, socialisti 1. Dr. Trumbić in vojni minister nista všteta, ker se smatrata kot izvenstrankarska.

#### Naše državno posojilo v Švicarski.

Zagreb, 11. avgusta. »Jutranji list« poroča, da se potrjuje vest o najetju našega državnega posojila. Nadalje se poroča, da sodeluje pri teh dogovorih kot jugoslovanski zaupnik bivši trgovec in znani finančnik Svetislav Jovanović.

#### Grozodejstvo italijanskih vojakov.

LDU. Trst, 11. avgusta. Z Devinščine poročajo: Pernančičeva družina iz Devina se je pred kratkim vrnila iz begunskega taborišča na Štajerskem. Hiša v Devinu je bila popolnoma porušena, vsled česar so si Pernančičevi napravili pri Sv. Ivanu leseno barako v gostilniške svrhe. Gostilno sta oskrbovala oče Josip in sin Alojzij. Pred desetimi dnevi jutraj je prišel k tej gostilni neki delavec in je našel Pernančiča, očeta, ležečega na pragu, vsega v krvi, mrtvega. Starec je imel sedem ran z bodalom. Delavec stopi nato še v barako in je našel tamkaj mladega Pernančiča tudi mrtvega. Ležal je v celi mlaki krvi na postelji devetkrat zaboden z bodalom. Ko je pogledal okoli sebe, je zagledal na tleh v baraki neko listnico, katero je seveda pobral in pregledal. Našel je v njej razna pisma. Vse skupaj je oddal nemudoma na pristojnem mestu in varnostna oblast je tudi v resnici takoj zasledila storilce. Bili so trije italijanski vojaki, ki so jih našli v bližnjem železniškem predoru speče. Bili so še vsi krvavi. Pri enem so našli 80 lir.

## Razne novice.

**Ženitovanjski govor Urbana Tenkopiska.** Pred nami, velečlenjeni gostje, sedite srečna novoporočenca, nad nami pa visi naša slovenska trobojnica. Oj, kako lep simbol zakonske sreče je naša slovenska trobojnica! Bela barva pomeni nedolžnost in oznanja nevestino čistost; rdeča barva pomeni ženino plamtečo ljubezen in zakonsko gorečnost, in modra barva, oj, modra barva, če bi bila zelena, bi pomenila upanje na mnogoštevilno potomstvo.

**Draginja na Ruskem.** Ruskaja Žizn piše o cenah v Petrogradu: Funt mesa stane 85 rubljev, ma-ti 220 rubljev, ržene moke 60 rubljev, 25 kom. cigaret 20—25 rubljev, čaša limonade 3 rublje. Sazenj div stane 300—350 rubljev. Za obleko, ki je pred vojno prišla na 15 rubljev, se plača sedaj 3500 rubljev.

**Čebula kot zdravilo.** Med kmečkim ljudstvom je čebula (luk) na glasu kot dobro zdravilo. To mnenje potrjuje deloma tudi raziskovanje zdravniških krogov. Zlasti se je to pokazalo pri črevesnem katarju, ki se je med vojno širil v nekaterih krajih zasedenega ruskega ozemlja. Židov, ki so mnogo jedli čebulo in česenj, se ta bolezen ni prijel. Zdravnik dr. Wilbrand je poskusil zdravilno moč surove čebule na samem sebi. Iste uspehe je imel tudi pri drugih bolnikih. Dr. Wilbrand priporoča čebulo za domačo lekarno.

**Tatovi — premetenci.** V Parizu se je v palači princezinje Polignar oglašil telefon. Javila se je odlična trgovska tvrdka: »Gospa princeza je bila ravnokar pri nas in nam je dala nalog za popravo velike perzijske preproge, ki je v salonu. Prosimo, da ga pripravite; naši ljudje bodo takoj prišli, da ga odneso.« Za dvajset minut sta res prišla dva človeka in sta odnesla preprogo v avtomobil, ki je čakal pred pačjo, in jo je v tem odkuril. Kako se je princeza čudila ko je prišla domov in izvedela, kaj se je zgodilo. Preproga je bila vredna 20.000 frankov. Policija marljivo zasleduje tatitce.

## MALA OZNANILA.

**Za tri dijake** iščem stanovanje v boljši hiši. Deklica obiskuje 1. letnik pripravnice, brata 4. gimn. razred in 2. realko. Plača po dogovoru, event. nekaj živil. Prosim ponudbe na »Sola« v Razvanju pri Hočah. 3—2

**Učenec** se takoj sprejme pri tvrdki Josip Langershek v Maribregu, trgovina z mešanim blagom. 5—1

## Prostovoljna javna dražba!

V četrtek, 14. avgusta 1919 dopoldan ob 9. uri se vrši v skladišču spedijske tvrdke Jurij Reitinger naslednik Vekoslav Fürst v Mariboru, Meljska cesta št. 20, javna dražba

## 1 vagona pralnega praška in vreč.

Cenilna cena za pralni prašek znaša 1 K za 1 kilogram. Vreče se bodo cenile pri dražbi.

Oddalo se bode vse najvišjemu ponudniku proti takojšnjemu plačilu.

MARIBOR, dne 9. avgusta 1919.

Dr. Josip Rapoc

odvetnik v Mariboru, kot sekvester tvrdke K. Barteis na Dunaju.

## Kotle

## za kuhanje žganja,

kotle za svinjsko krmo (Alfa-patent), železne štedilnike, ločene štedilnike, izdeluje

Prva jugosl. tovarna Franjo Farič  
Pobrežje pri Mariboru. 3—2

Izdaja: Tiskovna zadruga.

Višji šolski svet.

Št. 11329.

## Poziv

vodstvom in ravnateljstvom ljudskih in meščanskih šol, nadalje upokoženim učiteljem, ter vdovam učiteljev v Sloveniji.

Da se morejo čimprej odmeriti in nakazati aktivnim učiteljem in učiteljicam javnih ljudskih in meščanskih šol v Sloveniji draginske doklade, po naredbi ministerskega sveta kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 18. julija 1919, števil. 515 Ur. I., se pozivljajo šolska vodstva in ravnateljstva, da nemudoma vpošljejo deželnemu knjigovodstvu v Ljubljani razkaznice za vsakega učitelja na šoli, tako da bodo vpisani podatki natančno v sledečem redu, eden pod drugim:

a) ime in predime učitelja; b) šolski kraj; c) ime soproge; pod č) se vpiše, če je učitelj vdovec; pod d) se vpiše če je učitelj ločen od svoje žene in če je dolžan skrbeti za njeno vzdrževanje; pod e) se navede je li žena učiteljeva tudi učiteljica ali državna uradnica, kje je nameščena in v kakšni lastnosti; pod f) se navede je li učitelj oženjen z upokojeno učiteljico ali državno vpokojenko; g) imena otrok (tudi nezakonskih); dan in leto rojstva, za vsakega otroka se navede, je li preskrbljen, glede otroka, ki so v državni službi je treba navesti, ker se jih v smislu 3. člena navedene naredbe ne sme upoštevati pri odmeri draginske doklade; k) imena pastorkov in adoptivnih otrok; dan in leto rojstva; nadalje če so preskrbljeni, kakor pod g) glede zakonskih otrok; i) glede ne oženjenih učiteljev in neoženjenih učiteljic, ki žive v skupnem gospodinjstvu s starim očetom, ali s staro materjo, ali s starši, je treba navesti, ali zaradi pravne in moralne obveznosti dejansko pokrivajo največji del izdatkov za vzdrževanje teh sorodnikov zaradi njih uboštva. (Opozorja se torej na to, da torej po novi naredbi samski učitelji, ki žive v skupnem gospodinjstvu z ubogimi brati ali sestrami, iz tega naslova ne bodo več dobivali višje draginske doklade. Žato bratov in sester ni treba navajati.)

Podatki pod črkami g, h, in i morajo biti potrjeni od občinskega urada.

Razkaznice naj se izpolnijo po stanju od 1. julija 1919, torej se morajo vpoštevati tudi namestni in začasni učitelji, ki so nameščeni samo do konca šolskega leta 1918-19. Namestni in začasni učitelji, ki pred koncem šolskega leta niso bili nameščeni in vsled tega niso dobivali službenih prejemkov, se ne vpoštevajo, pač pa je treba izpolniti razkaznice za tiste namestne in začasne učitelje, ki so bili (v koroških in štajerskih šolskih okrajih) nastavljeni šele po 1. juliju 1919. Taki učitelji bodo prejeli draginsko doklado iz 1. dne tistega meseca, ki sledi dnevu nastopa službe. Pri takih učiteljih naj se v razkaznici pripomni, kdaj so nastopili službo.

Upokoženim učiteljem in učiteljskim vdovam bo višji šolski svet poslal goliče za prijavo z navodilom, kako jih morajo izpolniti. Če bi jih kdo po pomoti ne prejel, kadar jih drugi dobe, naj reklamira pri višjem šolskem svetu.

Predsednik: Vadjal, I. r.

## Za uvoz in izvoz

prevzamem blago vseh vrst, kakor žito, moko, milo i. t. d. katero imam vedno v zalogi.

Cenj. tovarnam in podjetjem se priporočam kot tvrdka z la. referencami.

Import in Eksport

**Ferdo Sert, Maribor**

Koroška cesta 21.

## J. Božič

Maribor, Tegetthoffova cesta 34

Modni atelije za gospe in gospode. Naročila po meri se solidno in točno izvrše. Vojaške uniforme se izgotovijo v najkrajšem času.

Zaloga svakovrstnih oblek za moške in dečke, kakor tudi vojaške čepice ter epotele.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj dne 7: septembra 1919.

## „Mariborski delavec“

se prodaja v Mariboru v sledečih trgovinah in tobakarnah:

Weigl Vilko, Glavni trg  
Glavna trafika, Glavni trg  
Ortner Jožef, Schmidov trg 2  
Mahalka J., Gosposka ulica  
Czadnik L., Stolna ulica  
Specijalna trafika, Grajska ulica  
Handl Karolina, Tegetthoffova cesta  
Pristernik Mar., „ „  
Schifko Terezija „ „  
Schön, Tegetthoffova cesta  
Schifko Marija, Melje  
Pichler Ana, „ „  
Jurko Marija, Koroška cesta  
Lackner J., Vitrinjska ulica  
Kos A., Marijna ulica (pri sodnji)  
Scheidbach H., Magdalenski trg  
Nerath F., Magdalena, Franc Jož. ul.  
Kresnik Ana, „ „  
Majer J., Pobrežje, Brezka cesta 21  
Jarc Jožefa, Glavni kolodvor  
Leber F., Koroški kolodvor

## Restavracija „Križev dvor“

Topla in mrzla jedila. Vsak dan sveže pivo. Izborna vina.

Sobe za tujce.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiskarna: Karl Rabitsch v Mariboru